

4.12.2025

Valtioneuvoston asetus valtakunnallisesta romaniasiain neuvottelukunnasta ja alueellisista romaniasiain neuvottelukunnista annetun valtioneuvoston asetuksen 7 §:n muuttamisesta

1 Asian tausta ja asetuksenantovaltuudet

Perustuslain 119 §:n 2 momentin mukaan valtionhallinnon toimielinten yleisistä perusteista on säädettävä lailla, jos niiden tehtäviin kuuluu julkisen vallan käyttöä. Valtion alue- ja paikallishallinnon perusteista säädetään niin ikään lailla. Valtionhallinnon yksiköistä voidaan muutoin säätää asetuksella. Viimeksi mainittu asetuksenantovaltuus kattaa säännöksen esitöiden mukaan myös esimerkiksi neuvottelukunnat ja muut vastaavat valtionhallinnon sivuelimiksi luonnehdittavat yksiköt, joiden tehtäviin ei kuulu merkittävää julkisen vallan käyttöä (HE 1/1998 vp, s. 174).

Valtioneuvoston asetuksessa valtakunnallisesta romaniasiain neuvottelukunnasta ja alueellisista romaniasiain neuvottelukunnista (1019/2003) säädetään sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimivasta valtakunnallisesta romaniasiain neuvottelukunnasta, jonka tarkoituksena on edistää romaniväestön yhteiskunnallisia osallistumismahdollisuuksia sekä taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä elinolosuhteita. Asetuksen 2 §:n mukaan valtakunnallisen romaniasiain neuvottelukunnan tehtävänä on: 1) seurata romaniväestön yhteiskunnallisten osallistumismahdollisuuksien ja elinolosuhteiden kehitystä tasa-arvon edistämiseksi sekä antaa viranomaisille lausuntoja näissä asioissa; 2) tehdä aloitteita ja esityksiä romaniväestön taloudellisten, koulutuksellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten elinolosuhteiden parantamiseksi sekä romaniväestön työllistymisen edistämiseksi; 3) edistää romaniväestöön kohdistuvan syrjinnän poistamista; 4) edistää romanin kielen ja kulttuurin vahvistumista; 5) tukea alueellisten romaniasiain neuvottelukuntien toimintaa; sekä 6) osallistua pohjoismaiseen, eurooppalaiseen ja muuhun kansainväliseen yhteistyöhön romanien oikeuksien edistämiseksi ja olosuhteiden parantamiseksi.

Lisäksi asetuksessa säädetään alueellisista romaniasiain neuvottelukunnista. Asetuksen 7 §:n mukaan romaniväestön osallistumismahdollisuuksien sekä elinolosuhteiden edistämiseksi kunkin aluehallintoviraston toimialueella, lukuun ottamatta Ahvenanmaan maakuntaa, toimii aluehallintoviraston kolmeksi vuodeksi kerrallaan asettama alueellinen romaniasiain neuvottelukunta, jonka tehtävänä on hoitaa alueellaan soveltuvien osien 2 §:n 1–4 kohdassa mainittuja tehtäviä. Alueellinen neuvottelukunta asetetaan Etelä-Suomen, Lounais-Suomen, Itä-Suomen ja Pohjois-Suomen aluehallintovirastojen toimialueille. Lounais-Suomen aluehallintoviraston toimialueelle asetettu neuvottelukunta toimii Lounais-Suomen sekä Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastojen toimialueilla. Pohjois-Suomen aluehallintoviraston toimialueelle asetettu neuvottelukunta toimii Pohjois-Suomen ja Lapin aluehallintovirastojen toimialueilla.

4.12.2025

Alueellisiin romaniasiain neuvottelukuntiin nimetään puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja. Neuvottelukunnassa on lisäksi 8—12 muuta jäsentä, joista vähintään puolet edustaa alueen romaniväestöä. Lounais-Suomen alueelliseen neuvottelukuntaan Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto nimeää puolet jäsenistä siten, että virasto nimeää puolet myös neuvottelukuntaan nimettävistä romaniväestön edustajista. Pohjois-Suomen alueelliseen neuvottelukuntaan Lapin aluehallintovirasto nimeää kaksi jäsentä, joista toinen edustaa alueen romaniväestöä.

Aluehallintovirastojen toimialueista säädetään aluehallintovirastoista annetun valtioneuvoston asetuksen (906/2009) 1 §:ssä. Etelä-Suomen aluehallintoviraston toimialueeseen kuuluvat Uudenmaan, Kanta-Hämeen, Päijät-Hämeen, Kymenlaakson ja Etelä-Karjalan maakunnat, Lounais-Suomen aluehallintoviraston toimialueeseen Varsinais-Suomen ja Satakunnan maakunnat, Itä-Suomen aluehallintoviraston toimialueeseen Etelä-Savon, Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan maakunnat, Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston toimialueeseen Pirkanmaan, Keski-Suomen, Etelä-Pohjanmaan, Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan maakunnat, Pohjois-Suomen aluehallintoviraston toimialueeseen Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun maakunnat ja Lapin aluehallintoviraston toimialueeseen Lapin maakunta.

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman mukaan valtion aluehallintoa uudistetaan. Tämä tarkoittaa hallitusohjelman mukaan lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien kokoamista uuteen perustettavaan monialaiseen virastoon, johon yhdistetään Sosiaali- ja terveystervisealan lupa- ja valvontavirasto, aluehallintovirastot sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksien Y-vastuualueen tarkoituksenmukaiset tehtävät. Hallitus antoi 13.3.2025 eduskunnalle esityksen valtion aluehallintouudistusta koskevaksi lainsäädännöksi (HE 13/2025 vp). Esityksessä ehdotettiin perustettavaksi uusi Lupa- ja valvontavirasto, johon koottaisiin kaikki Valviran tehtävät sekä suurin osa nykyisten aluehallintovirastojen lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävistä. Eduskunta hyväksyi 18.6.2025 hallituksen esitykseen sisältyneet lakiehdotukset (EV 74/2025 vp). Laki Lupa- ja valvontavirastosta (530/2025) tulee voimaan 1.1.2026. Lailla kumotaan muun muassa aluehallintovirastoista annettu laki (896/2009). Samalla kumoutuu valtioneuvoston asetus aluehallintovirastoista.

Valtakunnallisesta romaniasiain neuvottelukunnasta ja alueellisista romaniasiain neuvottelukunnista annettua asetusta on tarpeen muuttaa valtion aluehallinnon uudistuksen johdosta teknisesti siltä osin, kuin on kyse alueellisten romaniasiain neuvottelukuntien asettamisesta ja toimialueista.

2 Asian valmistelu

Asetusehdotus on valmisteltu virkatyönä sosiaali- ja terveystervise ministeriössä. Asetusehdotuksen valmisteluasiakirjat ovat saatavilla julkisessa palvelussa osoitteessa valtioneuvosto.fi/hankkeet tunnuksella STM163:00/2025.

4.12.2025

3 Keskeiset ehdotukset

Asetukseen on tarkoitus tehdä tekniset aluehallintouudistuksesta johtuvat muutokset. Alueelliset neuvottelukunnat asettaisi jatkossa aluehallintoviraston sijaan Lupa- ja valvontavirasto, jolle aluehallintovirastojen tehtävät uudistuksessa siirtyvät. Nykyiset alueelliset neuvottelukunnat jatkaisivat keskeytyksettä nykyisine tehtävineen ja toimialueineen. Aluehallintovirastojen sijaan asetuksessa viitattaisiin aluehallintovirastojen toimialuejaon mukaiseen maakuntajakoon. Alueellisten neuvottelukuntien toimialueet kattaisivat samat maakunnat kuin nykyisin. Asetuksessa ei olisi jatkossa tarve säännökselle eri aluehallintovirastojen nimittämistä jäsenistä, sillä valtakunnallinen Lupa- ja valvontavirasto nimittäisi kaikki jäsenet.

4 Pääasialliset vaikutukset

Asetusmuutokset ovat teknisluonteisia. Niillä ei ole taloudellisia vaikutuksia. Alueelliset neuvottelukunnat jatkaisivat keskeytyksettä nykyisine tehtävineen ja toimialueineen.

5 Lausuntopalaute

Asetusluonnoksesta järjestettiin lausuntokierros 4.-21.11.2025. Lausuntoaika oli ohjeistettua lyhyempi, koska asetusehdotus on suppea ja tekninen luonteeltaan. Lausuntoja saatiin yhteensä 12. Lausunnon antoivat Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy, liikenne- ja viestintäministeriö, Opetushallitus, opetus- ja kulttuuriministeriö, Pohjois-Suomen aluehallintovirasto, Poliisihallitus, sisäministeriö, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira, Terveysten- ja hyvinvoinnin laitos THL, työ- ja elinkeinoministeriö, ulkoministeriö sekä valtiovarainministeriö. Lisäksi maa- ja metsätalousministeriö, oikeusministeriö sekä ympäristöministeriö ilmoittivat, etteivät ne anna asiassa lausuntoa. Valtaosa lausunnonantajista katsoi kyseessä olevan tekninen muutos, johon heillä ei ole lausuttavaa. THL piti tärkeänä, että muutoksen yhteydessä varmistetaan Suomen romanipoliittisen ohjelman (2023–2030) toteutumisen edellytykset sekä alue- että paikallistasolla. Opetushallitus piti asetuseruonnosta ja sen tavoitetta turvata alueellisten romani-asiain neuvottelukuntien toiminnan keskeytymätön jatkuminen kannatettavana. Opetushallitus piti tärkeänä varmistaa, ettei muutos johda romaniyhteisön osallistumismahdollisuuksien heikentymiseen tai alueellisen vaikuttamisen kaventumiseen. Opetushallituksen mukaan muutoksessa tulee varmistaa vahva alueellinen ääni, ja että neuvottelukuntien toiminnan tulee pysyä alueellisesti lähellä romaniyhteisöjen arkea valtakunnallisesti. Lisäksi opetushallituksen mukaan siirtymävaiheessa tulee kiinnittää huomiota toiminnan jatkuvuuteen. Asetuksen toimeenpanossa tulee johdonmukaisesti edistää romaniyhteisön osallisuutta,

4.12.2025

romanikielen ja kulttuurin vahvistamista sekä syrjinnän poistamista. Tekninen hallinnollinen muutos ei saa heikentää näitä tavoitteita.

Lausuntopalautteen johdosta säännöskohtaisia perusteluja on muokattu siten, että niissä todetaan tarkoituksena olevan, että alueellisissa neuvottelukunnissa olisi myös jatkossa asianmukainen alueellinen edustus. Sosiaali- ja terveysministeriö on lähettänyt aluehallintovirastoille keväällä 2025 kirjeen (7.5.2025, VN/10881/2025-STM-1) romaniasioiden hoitamisesta uudessa Lupa- ja valvontavirastossa. Kirjeessä painotetaan alueellisten neuvottelukuntien keskeytyksettömän jatkamisen sekä Romanipoliittisen ohjelman toimeenpanon kannalta keskeisiä näkökohtia.

6 Säännökohtaiset perustelut

7 §. Alueelliset neuvottelukunnat. Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että alueelliset neuvottelukunnat asettaisi jatkossa aluehallintoviraston sijaan Lupa- ja valvontavirasto. Säännöksessä ei enää viitattaisi aluehallintovirastoihin tai niiden toimialueisiin, vaan säännöksessä säädettäisiin maakuntajaosta, jonka mukaan alueellinen neuvottelukunta asetettaisiin. Maakuntajako vastaisi nykyisten neljän alueellisen neuvottelukunnan toimialueita. Lisäksi säännökseen tehtäisiin kielellinen tarkistus.

Säännöksen mukaan romaniväestön osallistumismahdollisuuksien sekä elinolosuhteiden edistämiseksi Lupa- ja valvontavirasto asettaisi kolmeksi vuodeksi kerrallaan alueelliset romaniasiain neuvottelukunnat, joiden tehtävänä on hoitaa alueellaan soveltuvin osin 2 §:n 1-4 kohdassa tarkoitettuja tehtäviä. Alueellinen neuvottelukunta asetettaisiin seuraavan maakuntajaon mukaan: 1) Uudenmaan, Kanta-Hämeen, Päijät-Hämeen, Kymenlaakson ja Etelä-Karjalan maakunnat; 2) Varsinais-Suomen, Satakunnan, Pirkanmaan, Keski-Suomen, Etelä-Pohjanmaan, Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan maakunnat; 3) Etelä-Savon, Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan maakunnat; sekä 4) Pohjois-Pohjanmaan, Kainuun ja Lapin maakunnat. Alueelliset neuvottelukunnat eivät ole toimineet Ahvenanmaan valtionviraston toimialueella eli Ahvenanmaan maakunnassa, eivätkä ne toimisi Ahvenanmaan maakunnassa jatkossakaan.

Voimassa olevan pykälän 2 momentissa säädetään alueellisten neuvottelukuntien kokoonpanosta. Lisäksi momentissa on säännös, jonka mukaan Lounas-Suomen alueelliseen neuvottelukuntaan Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto nimeää puolet jäsenistä siten, että virasto nimeää puolet myös neuvottelukuntaan nimettävistä romaniväestön edustajista. Pohjois-Suomen alueelliseen neuvottelukuntaan Lapin aluehallintovirasto nimeää kaksi jäsentä, joista toinen edustaa alueen romaniväestöä. Säännös nimeämistoimivallasta on ollut tarpeen tilanteessa, jossa määrätyn aluehallintoviraston asettama alueellinen neuvottelukunta on toiminut myös toisen aluehallintoviraston toimialueella. Jatkossa alueelliset neuvottelukunnat asettaisi valtakunnallinen Lupa- ja valvontavirasto, eikä säännöksille nimeämistoimivallasta olisi enää tarvetta. Tarkoitus kuitenkin olisi, että alueellisissa neuvottelukunnissa olisi myös

4.12.2025

jatkossa asianmukainen alueellinen edustus. Pykälän 2 momentin mukaan alueellisiin romaniasiain neuvottelukuntiin nimettäisiin puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja. Neuvottelukunnassa olisi lisäksi 8—12 muuta jäsentä, joista vähintään puolet edustaa alueen romaniväestöä. Alueellisissa neuvottelukunnissa on nykyisin viranomaisten ja romaniväestön edustajien lisäksi jäseniä neuvottelukunnan toimialueen hyvinvointialueilta ja kaupungeista.

7 Voimaantulo

Ehdotettu asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2026.

Asetus ei vaikuttaisi sen voimaan tullessa toiminnassa oleviin alueellisiin neuvottelukuntiin, vaan ne voisivat jatkaa keskeytyksettä nykyisine tehtävineen ja toimialueineen toimikautensa loppuun.

Esitetään, että valtioneuvosto antaa asetuksen valtakunnallisesta romaniasiain neuvottelukunnasta ja alueellisista romaniasiain neuvottelukunnista annetun asetuksen 7 §:n muuttamisesta.